

Sygn. akt VIII U 1605/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 listopada 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi, VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 maja 2018 r. (sygn. akt VIII U 1645/14) przyznał wnioskodawcy D. F. prawo do renty socjalnej od daty wskazanej w wyroku tj. od 1 maja 2014 r. W uzasadnieniu stanowiska, wskazano, iż zgodnie z wyrokiem, wnioskodawca jest trwale i całkowicie niezdolny do pracy, a co za tym idzie, renta przysługuje na stałe. Renta wynosi od 1.03.2017 r. 840 zł od 1.03.2018 r. 865 zł. Rentę socjalną wypłaca się do 15 dnia każdego miesiąca.

/decyzja z dnia 5 lipca 2018 r. k. 14 plik II akt ZUS/

W dniu 16 lipca 2018 r. wnioskodawca złożył odwołanie od wskazanej decyzji wnosząc o jej zmianę i przyznanie dodatkowo odsetek ustawowych za zwłokę wobec faktu nie wypłacania mu renty socjalnej od 1 maja 2014 r. W uzasadnieniu swego stanowiska podniósł, iż opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest tylko i wyłącznie następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność. Odwołujący podkreślił, że gdyby organ rentowy działał zgodnie z prawem w dniu 1 maja 2014 r. powinien ustalić jego prawo do świadczenia, wobec tego żądanie wypłaty odsetek od tej daty jest uzasadnione.

/odwołanie z dnia 16 lipca 2018 r. k. 3-3v./

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu swego stanowiska podniósł, iż decyzją z dnia 28.02.2014r. ZUS I Oddział w Ł. odmówił wnioskodawcy prawa do renty socjalnej, natomiast decyzją z dnia 13.05.2014r. wstrzymano wypłatę renty socjalnej od 01.05.2014r. Wyrokiem z dnia 24.05.2018r. (sygn. akt VIII U 1645/14) Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił zaskarżone decyzje i przyznał Panu D. F. prawo do renty socjalnej od 01.05.2014r. na stałe. Powyższy wyrok wpłynął do organu rentowego w dniu 15.06.2018r., a uprawomocnił się 30.06.2018r. Decyzję o przyznaniu prawa do renty, wydano w dniu 05.07.2018r. Zatem brak jest podstaw do wypłaty odsetek, tym bardziej, że Sąd Okręgowy nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 4, 4v./

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca D. F. urodził się w dniu (...)

/okoliczność bezsporna/

D. F. legitymuje się umiarkowanym stopniem niepełnosprawności wydanym na stałe.

/orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 28 listopada 2003 r. k.8 plik I akt ZUS /

Do 30 czerwca 2013 r. D. F. posiadał prawo do renty socjalnej.

/okoliczność bezsporna/

W dniu 20 maja 2013 r. D. F. złożył wniosek o ustalenie prawa do renty socjalnej na dalszy okres.

/wniosek k.95 - 96 plik I akt ZUS/

Lekarz orzecznik ZUS, po rozpatrzeniu powyższego wniosku, orzeczeniem z dnia 7 czerwca 2013 r. uznał wnioskodawcę za osobę całkowicie niezdolną do pracy do 30 czerwca 2016 r.

/orzeczenie k.97 – 98 plik I akt ZUS/

Powyższe orzeczenie legło u podstaw wydania decyzji z dnia 3 lipca 2013 r., mocą której Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał wnioskodawcy prawo do renty socjalnej od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2016 r.

/decyzja k.99 – 100 plik I akt ZUS/

W związku z kontrolą orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS, w trybie zwierzchniego nadzoru, sprawa wnioskodawcy została skierowana do Komisji Lekarskiej ZUS.

/wniosek k.103 – 104 plik I akt ZUS/

Komisja Lekarska orzeczeniem z dnia 31 stycznia 2014 r. nie uznała wnioskodawcy za osobę całkowicie niezdolną do pracy.

/orzeczenie k.109 – 110 plik I akt ZUS/.

Decyzją z dnia 28 lutego 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., uwzględniając orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS Nr (...) z dnia 31 stycznia 2014 r., odmówił D. F. prawa do renty socjalnej.

/decyzja k.121 - 122 plik I akt ZUS/.

Decyzją z dnia 13 maja 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wstrzymał z dniem 1 maja 2014 r. , w stosunku do D. F., wypłatę renty socjalnej. Organ rentowy zaznaczył, że orzeczeniem z dnia 31 stycznia 2014 r. Komisja Lekarska ZUS orzekła, że D. F. nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

/decyzja k.133 – 134 plik I akt ZUS/

Wyrokiem z dnia 24 maja 2018 r. Sąd Okręgowy w Łodzi, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzje z dnia 28 lutego 2014 r. oraz z dnia 13 maja 2014 r. i przyznał D. F. prawo do renty socjalnej od dnia 1 maja 2014 r. (tj. od dnia wstrzymania wypłaty świadczenia) na stałe (pkt I wyroku)

/wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 24 maja 2018 r. k. 529 załączonych akt VIII U 1645/14/.

W uzasadnieniu wyroku, Sąd Okręgowy podniósł, że dominujące u wnioskodawcy schorzenia, w postaci zaburzenia sfery intelektualnej i stanu psychicznego, będące efektem operacyjnego leczenia, występujących u wnioskodawcy guzów mózgu, powodujące systematyczne pogarszanie stanu zdrowia, zaburzenia koncentracji i pamięci, a także zaburzenia widzenia, fakt utrudnionego kontaktu z wnioskodawcą, spowolnienie psychoruchowe powodują, iż jest on całkowicie niezdolny do pracy, a niezdolność ta ma charakter trwały.

/uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 24 maja 2018 r. k. 537-547 załączonych akt VIII U 1645/14/.

Powyższy wyrok wpłynął do organu rentowego w dniu 15.06.2018r., a uprawomocnił się 30.06.2018r.

/bezsporne/

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy jest zasadne.

Przedmiotem sporu niniejszego postępowania było prawo ubezpieczonego do odsetek, wobec faktu nie wypłacania mu renty socjalnej od 1 maja 2014 r. a ostatecznie przyznanej wnioskodawcy zaskarżoną decyzją z dnia 24 listopada 2016 r. w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 maja 2018 r.

Wskazać należy, iż zgodnie z art. 118 ust. 1, 1a i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.) organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Inaczej mówiąc, oznacza to, iż chwilą, od której rozpoczyna bieg 30-dniowy termin do wydania decyzji jest rozstrzygnięcie ostatniej kwestii koniecznej dla ustalenia uprawnień wnioskodawcy. Celem tak skonstruowanej regulacji jest zagwarantowanie ubezpieczonemu możliwie szybkiego uzyskania świadczenia bez zbędnego przedłużania postępowania w sprawie o jego nabycie. W przypadku uchybienia powyższemu terminowi, organ rentowy popada w zwłokę ze spełnieniem świadczenia, czego konsekwencją jest obowiązek zapłaty odsetek w ustawowej wysokości.

W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1 cyt. art. 118.

Cytowany przepis nie statuuje zasady, iż zawsze datą ustalenia ostatniej okoliczności jest data wpływu prawomocnego wyroku do organu rentowego. Każdą sytuację należy rozpoznawać indywidualnie, oceniając, czy wiedza co do stanu faktycznego organu rentowego była wystarczająca do wydania decyzji.

Podobne stanowisko zajął także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 kwietnia 2004 roku, sygn. akt III UA 1/04, w którym stwierdził, że jeżeli ustalenie stażu pracy w szczególnych warunkach, stanowiącego przesłankę nabycia prawa do świadczenia, następuje w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych, to 30-dniowy termin określony w art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), po upływie którego organ rentowy obowiązany jest do zapłaty odsetek, należy liczyć od daty wyroku sądu, którym prawomocnie ustalono prawo do tego świadczenia (pub. OSNP 2004/23/406).

Sąd Okręgowy w Łodzi w pełni podziela także pogląd Sądu Apelacyjnego w Katowicach wyrażony w wyroku z dnia 21 grudnia 2006 roku w sprawie III AUa 1171/05, w którym stwierdził, iż użycie słowa "również" w art. 118 ust. 1a ustawy o FUS wskazuje na fakt, iż przepis eksponuje tylko jedną z możliwości wyjaśnienia ostatniej okoliczności. Gdyby intencją ustawodawcy było automatyczne każdorazowe uznanie w przypadku wydania orzeczenia przez organ odwoławczy za datę wyjaśnienia okoliczności - daty wpływu orzeczenia do organu rentowego, słowo "również" w przepisie nie zostałoby użyte (LEX nr 310385).

Wskazać także należy, iż pod pojęciem "wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności" rozumie się rozstrzygnięcie ostatniej kwestii koniecznej dla ustalenia uprawnień (lub jego braku), czyli dokonanie czynności niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego (patrz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 17 lipca 2013 r. III AUa 1685/12, LEX nr 1383459).

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. (P. 11/2007 OTK ZU, 2007/8A poz. 97), art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, rozumiany w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

W uzasadnieniu powołanego wyroku, Trybunał Konstytucyjny wywiódł w szczególności, że przez pojęcie „wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności” z art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Stąd też 30 dniowy termin na wydanie decyzji w sprawie świadczenia i jego wypłaty w razie, gdy prawo do świadczenia zostało

ustalone przez Sąd, powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku Sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędna interpretacja przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu, błędne orzeczenie lekarza orzecznika lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy), termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

Wydanie przez organ rentowy, niezgodnej z prawem decyzji, odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, a opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa, prowadzi do obowiązku organu uiszczenia odsetek od przyznanego z opóźnieniem należnego ubezpieczonemu świadczenia (por. Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 18 września 2014 r., III AUa 16/14, Lex nr 15189)

Jeżeli więc odpowiedzialność taka jest po stronie organu rentowego ubezpieczony ma prawo do odsetek. Omawiany przepis może więc dotyczyć wyłącznie takiej sytuacji, której dla wykazania okoliczności, która miałaby wpływ na prawo do świadczenia lub na jego wysokość, dopiero w postępowaniu sądowym zostałyby przedstawione odpowiednie dowody, z których strona mogłaby skorzystać już w postępowaniu przed organem rentowym, lecz tego nie uczyniła (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 września 2006 r. III AUa 1126/2005). Organ rentowy ma, bowiem, obowiązek znać i prawidłowo stosować, prawo materialne i, w tym zakresie, ponosi pełną odpowiedzialność. Jedynie wówczas, gdy brak możliwości wydania prawidłowej decyzji, był podyktowany niezależnymi od organu rentowego, brakami w ustaleniach faktycznych, możliwe jest przyjęcie, że organ nie ponosi odpowiedzialności przewidzianej w art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Należy przy tym zauważyć, że użyty w tym przepisie termin „ustalenie okoliczności”, dotyczy wyłącznie sfery faktów, a nie prawa, bowiem, przy wykładni prawa, nie dochodzi do żadnych „ustaleń okoliczności”.

Stosownie do dyspozycji, zawartej przez ustawodawcę w treści normy prawnej, wyrażonej w przepisie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.), jeżeli Zakład Ubezpieczeń Społecznych - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń, zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Przepis § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 1999 roku, nr 12, poz. 104), wydanego na podstawie art. 85 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, stanowi, że odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń. Zaś okres opóźnienia w ustaleniu prawa do świadczeń i ich wypłacie, dla których przepisy określające zasady ich przyznawania i wypłacania przewidują termin na wydanie decyzji, liczy się od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji.

Z utrwalonego orzecznictwa sądowego (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 kwietnia 2010 r. I UK 345/2009, LexPolonica nr 2578200 i z dnia 15 października 2010 r. III UK 20/2010, LexPolonica nr 3028490, por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 maja 2014 r., III AUa 2071/13, Lex nr 1483723) w zakresie wykładania przepisu art. 85 ust. 1 ustawy o sus jednoznacznie wynika, że odpowiedzialność organów rentowych istnieje nie tylko wtedy, gdy opóźnienie w przyznaniu lub w wypłacie świadczenia nastąpiło z winy tego organu ale także wtedy, gdy takie opóźnienie jest skutkiem innych przyczyn od tego organu niezależnych.

W rozpoznawanej sprawie, organ rentowy, kwestionując żądanie wnioskodawcy przyznania odsetek za okres od 1 maja 2014 r. za bezprawne wstrzymanie i nieterminową wypłatę renty socjalnej stwierdził, że decyzja z dnia 5 lipca 2018 r., wykonująca wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 24 maja 2018 r. w spr. sygn akt VIII U 1645/14, została wydana w trzydziestodniowym terminie, od wyjaśnienia ostatniej okoliczności, niezbędnej do wydania tej decyzji, a taką okolicznością, zdaniem organu rentowego, było uprawomocnienie się, wskazanego orzeczenia w dniu 30 czerwca 2018 r., doręzonego ZUS 15 czerwca 2018 r.

Rozstrzygnięcie Sądu, w niniejszym procesie, sprowadza się, zatem, do zbadania, kiedy zostały ustalone wszystkie okoliczności, niezbędne do wydania decyzji przyznającej prawo do renty socjalnej D. F., a także, czy w chwili ustalania uprawnień ubezpieczonego do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 24 maja 2018 r., istniały takie okoliczności, które zwalniałyby organ rentowy od odpowiedzialności za wypłatę odsetek za opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia, innymi słowy, czy organ mógł wydać wcześniej pozytywną dla wnioskodawcy decyzję.

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, należy uwzględnić żądanie wnioskodawcy w zakresie prawa do odsetek za czas opóźnienia w wypłacie należnych mu świadczeń od dnia 1 czerwca 2014 r., tj. 30 dni od daty wstrzymania wypłaty renty socjalnej.

Z poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych, wynika, iż organ rentowy posiadał niezbędne dane do wydania decyzji przyznającej ubezpieczonemu prawo do renty, już w dacie 1 maja 2014 r. tj. w chwili wstrzymania wypłaty renty socjalnej.

Organ rentowy odpowiada za błędne orzeczenie komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy. W oparciu o posiadane informacje i przedmiotowe badanie wnioskodawcy, ZUS mógł wydać decyzje zgodne z prawem i dokonywać dalszej wypłaty świadczenia. Opóźnienie w przyznaniu i wypłaceniu świadczenia, jest więc następstwem okoliczności, za które Zakład ponosi odpowiedzialność. W procesie sygn. akt. VIII U 1645/14, nie ujawniły się, bowiem, żadne nowe okoliczności, nieznane organowi rentowemu, które mogłyby mieć wpływ na prawo ubezpieczonego do świadczeń.

W związku z powyższym, spełniona została dyspozycja przepisu art. 85 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy, a mianowicie organ rentowy, ustalając prawo do świadczenia, decyzją z dnia 5 lipca 2018 r., ustalił je z przekroczeniem 30 dniowego terminu.

Stwierdzić zatem należy, że wypłacenie wnioskodawcy, w opóźnionym terminie, renty socjalnej, powinno zostać zrekompensowane, przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, odsetkami ustawowymi określonymi przepisami prawa cywilnego - stosownie do 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, należnymi od dnia 1 czerwca 2014 r. tj. w terminie 30 dni, wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na koniec należy podkreślić, iż na mocy ustawy z dnia 23 stycznia 2009 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 42, poz. 338) z dniem 1 kwietnia 2009 roku dokonano nowelizacji przepisu art. 118 ust. 1a w ten sposób, że, na końcu przepisu, dopisano zdanie drugie o następującej treści: „Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego”. Począwszy od dnia 1 kwietnia 2009 r. organ odwoławczy, w tym Sąd przyznający świadczenie, w sentencji wyroku powinien, zatem, zamieścić wyrzeczenie w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego tj. o istnieniu takiej odpowiedzialności lub jej braku. Kwestia braku takiego orzeczenia została rozstrzygnięta w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011r. (sygn. akt I UZP 2/11, Biuletyn Sądu Najwyższego 2011/3). Zgodnie z w/w uchwałą Sądu Najwyższego, brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 Nr 153 poz. 1227 ze zm.) **nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie** w wypłacie świadczenia. A zatem Sąd władny był wyrokować w niniejszej sprawie.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji i przyznał ubezpieczonemu prawo do odsetek ustawowych w związku z przyznaniem prawa do renty socjalnej decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dnia 5 lipca 2018 r. – od dnia 1 czerwca 2014 r.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS, wyrażając zgodę na wypożyczenie akt ZUS

J.L.